

Nr 115.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående livränta
åt Knut Olof Åkerlind och understöd åt Elsa Paulina
Blomdahl; given Stockholms slott den 5 mars 1943.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 5 mars 1943.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet.

1:o.

Sedan den 6 maj 1940 sammanstötning ägt rum i plankorsningen mellan allmänna landsvägen Rögle—Västraby i Vålinge socken och järnvägslinjen Hälsingborg—Ängelholm mellan ett persontåg och en kronan tillhörig, av Hallands regemente disponerad lastbil med påföljd, såvitt nu är i fråga, att värnpliktige nr 670-8-1936 Knut Olof Åkerlind, vilken såsom passagerare

medföljt bilen, tillfogats vissa svårare kroppsskador, förpliktades kronan genom Luggude häradsrätts laga kraftvunna utslag den 30 december 1941 att till Åkerlind utgiva en årlig livränta å 1,200 kronor för tiden från den 22 september 1941, dock med skyldighet för Åkerlind att vidkännas avdrag å livräntan med vad han erhållit och komme att erhålla i livränta från riksförsäkringsanstalten. Åkerlinds invaliditet beräknades i utslaget till 40 procent. I utslaget förklarades jämväl, att det skulle vara Kungl. Maj:t och kronan obetaget att i särskild rättegång för tiden efter den 22 september 1942 påkalla omprövning av invaliditetsgraden och den jämkning av Åkerlind tillerkänd livränta, som kunde föranledas av att invaliditetsgraden befunnes vara lägre än den ovan angivna.

Genom brev den 5 juni 1942 har Kungl. Maj:t anvisat medel för bestridande av Åkerlind enligt nämnda utslag för tiden den 23 september 1941—den 22 september 1942 tillkommande livränta efter en invaliditetsgrad av 40 procent i vad den överstege av riksförsäkringsanstalten för samma tid utanordnat livräntebelopp.

Sedan riksförsäkringsanstalten tillerkänt Åkerlind livränta efter en invaliditetsgrad av likaledes 40 procent för tiden den 23 september 1942—den 22 september 1943, ha arméförvaltningens tyg- och civila departement i skrivelse den 29 december 1942 meddelat, att departementen, som icke funnit sig böra påkalla någon omprövning av invaliditetsgraden med därav följande jämkning av den enligt häradsrättens utslag Åkerlind tillerkända livräntan, av tillgängliga medel verkställt utbetalning till Åkerlind av den å tiden den 23 september—den 22 november 1942 belöpande livräntan, 104 kronor. På grund härav hemställde departementen, att Kungl. Maj:t, med godkännande av den sålunda verkställda utbetalningen, måtte medgiva, att den Åkerlind enligt utslaget tillkommande, på tiden den 23 september 1942—den 22 september 1943 belöpande livräntan, (1,200 — 576 =) 624 kronor, finge bestridas av fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Genom brev den 22 januari 1943 medgav Kungl. Maj:t, att för beredande av ersättning åt Åkerlind i förevarande avseende för tiden den 23 september 1942—den 22 september 1943 ett belopp av 624 kronor finge utbetalas från nämnda anslag.

Sedan fråga uppkommit om bestridande av ifrågavarande livränta från och med den 23 september 1943 — till den del densamma icke utgår från riksförsäkringsanstalten — har Kungl. Maj:t inhämtat utlåtande från statskontoret.

Till åtlydnad härav har *statskontoret* i utlåtande den 12 februari 1943 anfört följande.

I enlighet med tidigare tillämpad praxis i med det förevarande likartade fall torde den Åkerlind jämlikt Luggude häradsrätts lagakraftvunna utslag den 30 december 1941 tillkommande årliga livräntan, uppgående till — efter avdrag av det livräntebelopp, Åkerlind i anledning av förevarande olycka uppbure från riksförsäkringsanstalten — för närvarande 624 kronor för år, lämpligen från och med budgetåret 1943/44 böra bestridas från tolfte huvudtitelns förslagsanslag till diverse pensioner och understöd m. m. Härvid

torde dock, liksom hittills, föreskrift böra meddelas därom, att Åkerlind å ifrågavarande ersättningsbelopp icke ägde åtnjuta någon sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser eljest tillkomme pensionstagare.

Av riksdagen torde böra utverkas medgivande att nu avsedd fyllnads-*Departements-* livränta för tiden från och med budgetåret 1943/44 må gäldas av det under *chefen.* riksstatens tolfte huvudtitel uppförda anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. Vid anslagets ianspråktagande för ändamålet bör givetvis beaktas att livräntan efter särskild rättegång kan komma att bli föremål för jämkning på grund av att invaliditetsgraden framdeles befinnes lägre än vad i häradsrättens utslag angivits. På sätt tidigare i likartade fall ägt rum bör föreskrift meddelas därom, att å ersättningsbelopp icke må åtnjutas någon sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser tillkommer pensions- tagare.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Knut Olof Åkerlind enligt det föregående tillkommande livränta — efter avdrag av de livräntebelopp, Åkerlind äger uppbara från riks försäkringsanstalten — må från och med budgetåret 1943/44 bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. med iakttagande att å ersättningsbelopp icke må åtnjutas någon sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser eljest tillkommer pensionstagare.

2:o.

Värnpliktige reservofficersaspiranten vid Västgöta flygflottilj Folke Blomdahl avled den 19 maj 1942 till följd av olycksfall under flygning i tjänsten.

Riksförsäkringsanstalten har till prövning förehaft frågan om livränta på grund av dödsfallet åt den avlidnes moder änkefru Elsa Paulina Blomdahl, född Thuré, jämlikt förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, (militärsättningsförordningen) samt förordningen den 17 maj 1940 (nr 333) om särskild ersättning i vissa fall till följd av olycksfall vid flygning. Anstalten har därvid, då av den förebragta utredningen framginge, att änkefru Blomdahl för sitt uppehälle icke varit väsentligen beroende av sonens arbete, funnit någon livränta i anledning av dödsfallet icke kunna tillerkännas henne. Däremot har jämlikt bestämmelserna i militärsättningsförordningen författingsenlig begravningshjälp utbetalats till dödsboet.

Uti en den 25 november 1942 till försvarsdepartementet inkommen skrift har änkefru Blomdahl under framhållande att hon befunde sig i knappa ekonomiska omständigheter anhållit att på grund av dödsfallet bli till- erkänd understöd som bidrag till sin framtida försörjning.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande.

Sökanden är född den 22 juni 1893. Hennes make, köpmannen Johan Ernst Blomdahl, avled den 21 december 1941 och efterlämnade såsom dödsbo-

delägare änkan samt sonen Folke och en dotter. Behållningen i boet uppgick till 6,461 kronor 78 öre. Maken hade på sin tid idkat egen affärsverksamhet men på grund av svårartad sjukdom de två senaste åren före sin död icke kunnat bedriva någon verksamhet. Makarna hade de senaste åren och intill mannens död försörjt sig av eget kapital. Sökandens enda tillgångar utgöras av, förutom lösöre, arv efter sonen samt ett mindre antal statsobligationer. Värdet av dessa tillgångar uppgår för närvarande till omkring 6,000 kronor. Sökanden har ej annan inkomst än ränta å arvet efter sonen, uppgående till omkring 212 kronor per år, och uppbär ej folkpension. Dottern, som har en lön av 228 kronor i månaden som skrivbiträde, kan icke bidra till sökandens uppehälle. Sonen har ej heller kunnat bidra till sökandens uppehälle men sökanden hade hoppats på ekonomisk hjälp från sonen sedan han fullbordat sin militära utbildning. Intill den tidpunkt, då han började sin militärtjänstgöring, har han åtnjutit fri kost och logi i hemmet. Enligt läkarintyg är sökanden under ett halvt år från den 22 oktober 1942 oförmögen till försörjningsarbete på grund av nervsjukdom med hjärtsvaghetsymptom.

Flygförvaltningen har i utlåtande den 9 februari 1943 framhållit i huvudsak följande.

Sökandens tillgångar kunde beräknas förslå till hennes uppehälle endast ett eller annat år framåt, varefter hon torde bliva nödsakad att söka hjälp hos allmänna fattigvården. Ämbetsverket förmenade emellertid att sökanden, med hänsyn till den omständigheten att hon genom sonens död gått miste om bidrag till sin försörjning, borde få sitt hjälpbehov tillgodosett i annan form av det allmänna. Visserligen hade sonen före sin död icke kunnat bidra till moderns uppehälle — hennes ekonomiska ställning påkallade för övrigt vid den tiden icke sådant bidrag — men uppenbart vore att sonen skulle blivit i stånd att av sin förhållandevis goda lön lämna väsentligt bidrag till sökandens uppehälle. Ehuru det icke kunde anses uteslutet, att ett bifall till ansökningen kunde tänkas medföra vissa konsekvenser med avseende å likartade fall, ansåge sig flygförvaltningen dock bära tillstyrka att understöd bereddades sökanden. Vad beträffade storleken av understödet ansåge flygförvaltningen, att detsamma borde beräknas efter enahanda grunder, som skulle tillämpats därest sökanden varit av sonens arbete väsentligen beroende för sitt uppehälle. Från riksförsäkringsanstalten hade under hand inhämtats att vid dylikt förhållande livränta kunnat utgå med omkring 1,000 kronor per år. På grund härav tillstyrkte ämbetsverket, att sökanden under sin återstående livstid, så länge hon förbleve änka, finge uppbära ett årligt understöd av 1,000 kronor av statsmedel.

Statskontoret har i utlåtande den 23 februari 1943 anført.

Riksdagen hade i åtskilliga fall efter förslag av Kungl. Maj:t (proposition 1927: 59 punkterna 1 och 2 samt 1933: 123) beviljat pension till efterlevande föräldrar efter omkomna militärflygare. Sådan pension hade beviljats att utgå såväl vid sidan av från riksförsäkringsanstalten utgående livräntebelopp som ock i sådana fall, där rätt till ersättning på grund av olycksfallet jämlikt gällande bestämmelser om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, icke förelegat. Pensionen hade varierat mellan 492 och 600 kronor. Enligt vad utredningen gäve vid handen föreläge beträffande sökanden sådana omständigheter, som i tidigare fall föranlett att

ersättning medgivits. Statskontoret hade fördenskull icke något att erinra mot att även sökanden under sin återstående livstid, så länge hon förbleve änka, finge komma i åtnjutande av ett årligt understöd av statsmedel. Understödsbeloppet syntes böra bestämmas till 600 kronor, med vilket belopp ersättning till efterlevande föräldrar efter omkomna flygofficerare tidigare utgått. Vid nuvarande levnadskostnadsindex utginge en pension å sagda belopp jämte förekommande tillägg med omkring 1,035 kronor för år räknat. Understödet syntes böra utgå från och med den 1 juni 1942 eller från och med månaden näst efter den under vilken dödsfallet ägde rum.

I likhet med de hörda myndigheterna finner jag mig böra på grund av föreliggande ömmande omständigheter tillstyrka, att sökanden beredes understöd av statsmedel på grund av sonens genom olyckshändelse under militärtjänstgöring inträffade död. Det av statskontoret föreslagna understödsbeloppet om 600 kronor överensstämmer med vad tidigare i liknande fall pläгат utgå. Jag tillstyrker därför understöd med nämnda belopp, att såsom statskontoret föreslagit utgå från och med den 1 juni 1942 eller från och med månaden näst efter den varunder dödsfallet inträffat. Beloppet bör utgå från förutnämnda anslag till diverse pensioner och understöd m. m.

*Departements-
chefen.*

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Elsa Paulina Blomdahl, född Thuré, må från och med den 1 juni 1942, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära ett årligt understöd av 600 kronor.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, under punkterna 1:o—2:o hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

K. G. Linden.
